

Актуальні питання міжнародного публічного та приватного права,
європейського права, порівняльного правознавства

РОЛЬ БАЗЕЛЬСЬКОГО КОМІТЕТУ З ПИТАНЬ БАНКІВСЬКОГО НАГЛЯДУ У СФЕРІ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНИХ ФІНАНСОВИХ ВІДНОСИН¹

Волченко Н. В.

к.е.н., доцент

доцент кафедри міжнародних відносин

Сумського національного аграрного університету (Україна)

Курило О. М.

к.ю.н., доцент кафедри міжнародних відносин

Сумського національного аграрного університету (Україна)

Розвиток міжнародних економічних відносин за умов глобальної трансформації суспільства спричинений активним зростанням обсягів міжнародних торговельних потоків. Активна торговельна діяльність потребує активізації міжнародних розрахунків та валютних операцій. Забезпечення їх якості лягає додатковим навантаженням на банківський сектор. При чому, мова іде як про національну, так і про міжнародну складову. В попередніх роботах нами зазначалося, що національний банківський сектор не може функціонувати відокремлено від світової системи. Банківські інституції мусять працювати за визнаними у світі стандартами та на умовах дотримання всесвітньо визнаних принципів. [1, 392]. Науковці констатують факт беззаперечної необхідності врахування загальновизнаних світових положень фінансової стабільності та сталого розвитку міжнародних фінансових відносин.

Зміцнювати міжнародну фінансову стабільність своєю метою визначає

¹ Робота виконана в рамках проекту для молодих вчених 2017р.: «Удосконалення законодавства України щодо забезпечення безпеки сфери банківської діяльності в умовах євроінтеграції: економіко-правовий аспект» (№ держ. реєстрації: 0117 U 006531)

Банк Міжнародних Розрахунків (БМР) – спеціалізований фінансовий інститут наднаціонального рівня. Він має можливість об'єднувати певні частини фінансових ресурсів національних банків країн-членів. Тобто, можемо констатувати, що країни, добровільно, передають частину своїх повноважень іншому актору міжнародних відносин – міжнародній організації, що доводить факт реплікації сучасних тенденцій у міжнародних відносинах на фінансову сферу.

У 1930 р., коли відбулося створення БМР, його основною метою було акумулювати та координувати надходження по репараціях Німеччини (призначених після Першої світової війни). Роль БМР у розвитку міжнародних фінансових відносин полягає у сприянні співпраці між центральними банками різних країн, підтримці діалогу з іншими органами, відповідальними за сприяння фінансовій стабільності, проведенні досліджень та аналізі політики з питань, що мають значення для грошової та фінансової стабільності, активності у ролі контрагента для центральних банків у своїх фінансових операціях, агента у міжнародних фінансових операціях [2]. Науковці говорять про БМР як про “своєрідний форум, що сприяє міжнародному співробітництву банків” [3].

Основні поради та рекомендації формуються у процесі діалогу представників країн-членів БМР та у ході поточної роботи й моніторингу Комісій, що входять до складу організації. Рекомендації щодо високих стандартів в сфері банківського регулювання та нагляду надаються Базельським Комітетом з питань банківського нагляду (БКБН).

Цікавим є той факт, що БКБН не має жодних формальних наднаціональних повноважень. Навіть його Статут визначає, що рішення Комітету не мають юридичної сили [4]. Тим не менш, добровільна згода країн учасниць виконувати певні рекомендації визначає роль і значення Комітету для розвитку міжнародних відносин.

Провідна роль БКБН полягає, в першу чергу, в можливості обміну інформацією. Саме акумулювання даних про зміни, що постійно мають місце у міжнародних фінансових відносинах, а також можливість поширити її серед

зацікавлених осіб, спроможна мінімізувати ризики для всіх учасників відносин. Обмін такою інформацією стимулює взаєморозуміння між учасниками міжнародних відносин. Вона може містити різноманітні підходи, методи, практики банківського нагляду.

Позитивна практика країн-учасниць автоматично стимулює інших дотримуватися даних стандартів. Яскравим прикладом, є українські реалії регулювання банківської діяльності. Національна банківська система має певну стратегію розвитку, вона задекларована у Комплексній програмі розвитку фінансового сектору України до 2020 р. Відповідно до даного документу передбачене регуляторне наближення фінансових послуг до правил та норм ЄС, набуття режиму внутрішнього ринку з ЄС в контексті активної реалізації інтеграції [5].

Сам Базельський Комітет у своєму статуті визначає власну провідну роль в усуненні регуляторних та наглядових прогалів, які становлять ризики для фінансової стабільності; у моніторингу виконання стандартів БКБН у країнах-членах та за їх межами з метою забезпечення їх своєчасного, послідовного та ефективного впровадження та сприяння забезпечення рівних умов серед міжнародно-активних банків; у проведенні консультацій з центральними банками та банківськими наглядовими органами, які не є членами БКБН, щоб отримати користь від їх внеску в процес формування політики БКБН та сприяти впровадженню стандартів, керівних принципів та належних практик БКБН за межами країн-членів Комітету; у здійсненні координації та співпраці з іншими установами-продуцентами принципів фінансового сектору та міжнародними органами, зокрема з тими, хто бере участь у сприянні фінансовій стабільності [4].

Додати до вищенаведеного необхідно і потребу у перманентному реагуванні на фінансові кризи та інші явища, які можуть вплинути на поточні тенденції міжнародного фінансового ринку. У зв'язку з цим Комітетом переглядаються стандарти ведення банківської діяльності і видаються нові вимоги. Для національних банківських установ та банківської системи в цілому

особливої актуальності дотримання даних стандартів набуває в рамках євроінтеграційних процесів, адже імплементуючи положення Угоди про асоціацію, ми взяли на себе певні зобов'язання, яких повинні дотримуватися. Частина зобов'язань знаходиться в рамках реформ банківської сфери.

Роль Базельського Комітету безперечно одна з вирішальних. Проте, активність країн, що є безпосередніми учасниками міжнародних фінансових відносин, повинна бути узгодженою, сприяти фінансовій стабільності, орієнтованої на високу якість банківського регулювання та нагляду. Країни повинні сприяти розробці стандартів та керівних принципів, впроваджувати та застосовувати стандарти БКБН. Країнам-учасникам міжнародних фінансових відносин необхідно сприяти інтересам глобальної фінансової стабільності, а не виключно національним, беручи участь у роботі та прийнятті рішень БКБН.

Використана література

1. Волченко Н. В., Клецова Н. В. Теоретичні аспекти вдосконалення функціонування банківських установ в рамках євроінтеграції України. *Порівняльно-аналітичне право*. 2017. №6. С. 392–394. URL: http://pap.in.ua/6_2017/118.pdf (дата звернення: 20.03.2020 р.)

2. Bank for International Settlements. Official web-site. URL: <https://www.bis.org/about/index.htm?m=1%7C1> (date of request: 12.03.2020)

3. Кудас І. Б. Створення та розвиток міжнародної банківської системи. *Теорія і практика правознавства*. 2014. Вип. 1 (5). URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/tipp_2014_1_33 (дата звернення: 28.03.2020 р.)

4. Basel Committee Charter. Official web-site of Bank for International Settlements. URL: <https://www.bis.org/bcbs/charter.htm> (date of request: 12.03.2020)

5. Комплексна програма розвитку фінансового сектору України до 2020 року. Затв. Пост. Правл. НБУ 18.06.15. Чинна у ред. 16.01.2017. Київ URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/file/text/57/f446115n194.pdf> (дата звернення: 20.03.2020)